

DOĞRU ÖLÇÜP TARTMAK (3)

(...düenden devam)

Abdullah ibn Abbâs'tan rivâyet edildiğine göre Peygamber (s.a.v.) Medîne'ye geldikleri zaman Medîne tâcirleri ölçü ve tartıda çok hîle yaparlardı. Yüce Allah bu âyeti indirdi. Ondan sonra ölçüyü düzelttiler (Câmi'u'l-beyân: 30/91; Mefâ-tîhu'l-ğayb: 31/88)
, Bir rivâyette de Peygamber (s. a.v.) Medîne lilere, bu âyetleri okuduktan sonra şöyle buyurmuş:
"Beş şey beş şey ile beraberdir. 'Ya Resûlallah, nedir o beş şeyle beraber olan beş şey?' denildi. Buyurdu ki: 'Bir kavim, ahdi bozar(verdiği sözde durmaz)sa, Allah onlara düşmanlarını saldırtır. Allah'ın indirdiğinden başkasıyla hükmederlerse aralarında yoksulluk yayılır. İçlerinde fuhuş çıkarsa ölüm çoğalır. Tartıyı eksik yaparlarsa bitkiden yoksun bırakılır, kıtlık ile cazâlandırılırlar. Zekâtı vermezlerse onlardan yağmur tutulur."
(
Hadîsi bu şekliyle Taberânî, İbn Abbâs'tan rivâyet etmiştir (Fey-du'l-Kadîr: 3/452). Benzeri İbn Mâce, Fiten: 22'de vardır.
)

Ölçü ve tartıda hîle yapanlar, Medîne tâcirlerinden çok Mekke tâcirleriydi. Çünkü asıl ticâret merkezi Mekke idi ve Mekkelilerin başlıca geçim kaynağı ticâret idi. Medîne liler daha çok tarımla uğraşırlardı. Bundan dolayı Mekke 'de inen birçok âyette ölçü ve tartıya hîle karıştıranlar kınanmakta ve uyarılmaktadırlar. Bundan önce yine Mekke lilerin davranışını kınamak üzere anlatılmış olan Şu'ayb kavminin tutum ve davranışı içinde Kureys 'in bu ahlâkı sergilendiği gibi, İsrâ Sûresi'-nin 50/35. En'âm Sûresi'nin 55/152. âyetlerinde de ölçü ve tartının tam dengeli yapılması emredilmektedir. Yine Mek-ke 'de, fakat Mutaffifîn'den sonra inmiş olan Rahmân Sûresi'nde de göklerin düzeninin dahi dengeye bağlı olduğu belirtilerek ölçü ve tartıda doğruluğun önemi vurgulanmış:
"Allah göğü yükseltti ve mîzânı (dengeyi) koydu; tartıda taşkınlık edip dengeyi bozmayın, terâzî de eksiklik yapmayın, ölçüyü ve tartıyı adâletle yapın!"
(
Rah-mân: 89/7-9)

buyurulmuştur.

Bütün bunlar, ticârette dürüst davranmanın, doğru ölçüp tartmanın, insanları aldatmamanın, toplum düzenindeki önemini ve tersi davranışların, Allah'ın gazabına sebeb olacağını vurgulamaktadır. İnsanları bu tür hilelerden alıkoyan en büyük faktör, hiç kuşkusuz, âhiret inancıdır. Âhiret sorumluluğuna, hesap, cezâ ve mükâfâtına kesin olarak inananlar, aslâ böyle aldatmalara cesaret edemezler, Allah'tan korkarlar. Ama âhirete inanmayanlar, biraz daha fazla kazanabilmek için ellerinden gelen kalpazanlığı yapmakta bir sakınca görmezler. Onun için 86/4-6. âyetlerde *“Onlar, tekrar diriltileceklerini sanmıyorlar mı? Büyük bir gün için, ki o gün insanlar, âlemlerin Rabbinin dîvânında duru(up hesap veri)rler!”* buyurularak âhiret inancının, toplumun düzelmesindeki önemi belirtilmiştir.
